

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	17
WSTĘP	21
Uzasadnienie tematu	21
Stan badań nad tradycją mariologiczną i maryjną XIX w. na ziemiach polskich	24
Dobór i charakterystyka wybranych przedstawicieli polskiej drogi maryjnej XIX w.	30
Cele badawcze pracy	35
Metoda i struktura pracy	40
I. <i>BOGURODZICIELKA I PRZYJACIÓŁKA BOŻA. BIBLIJNO-PATRYSTYCZNY OBRAZ MARYI W NAUCZANIU ARCYBISKUPA MOHYLEWSKIEGO IGNACEGO HOŁOWIŃSKIEGO (1807-1855)</i>	43
Wybitny nauczyciel polskiej szkoły maryjnej	45
Kontekst nauczania maryjnego abp. Ignacego Hołowińskiego	48
Wezwania i tytuły maryjne w piśmiennictwie abp. Ignacego Hołowińskiego ..	50
Boża Rodzicielka wtajemniczona w sprawy Boże	52
Boże macierzyństwo jako dar dla Maryi	54
Dar dla duchowej córki Maryi – Kościoła	55
Dar dla każdego z ochrzczonych	57
Niepokalanie poczęta Przyjaciółka Boża	58
Nieskalana jako dar dla Kościoła	61
Wniebowzięta Oblubienica	62
Znak wielki i wzór najśłodszy	64
Kwiaty i owoce ducha dla Maryi Zielnej	65
Gwiazda Morza	66
Mocna Pośredniczka i Obrończyni	68
Nauczycielka prawdziwych cnót	69
Maryjne praktyki formacyjne	70
Znaczenie nauczania abp. Hołowińskiego na polskiej drodze maryjnej	72

II. CAŁY ROK LITURGICZNY Z MARYJĄ. DUCHOWOŚĆ MARYJNA WEDŁUG O. PROKOPA LESZCZYŃSKIEGO OFMCAP (1812-1895)	75
Wybitny nauczyciel polskiej szkoły maryjnej	76
Miejsce nauki o Matce Bożej w piśmiennictwie o. Prokopa Leszczyńskiego ...	79
Piśmiennictwo maryjne o. Prokopa Leszczyńskiego	80
Wezwania i tytuły maryjne w <i>Żywotach świętych</i> o. Leszczyńskiego	83
Nauczanie o Matce Bożej w <i>Żywotach świętych</i>	85
Boże macierzyństwo Poufnicy tajemnic Chrystusowych	85
Niepokalana świetniejsza od aniołów	89
Propozycje nabożeństw maryjnych w <i>Żywotach świętych</i>	92
Różaniec jako węzeł spajający Kościół	93
Majowe nabożeństwa jako forma rekolekcji maryjnych	96
Znaczenie nauczania maryjnego o. Prokopa	98
III. NAMIESTNICZKI I SŁUŻEBNICZKI BOGARODZICY. W SZKOLE DUCHOWOŚCI MARYJNEJ Z BŁ. EDMUNDEM BOJANOWSKIM (1814-1871)	101
Błogosławiony Edmund Bojanowski jako nauczyciel na polskiej drodze maryjnej	102
„Namiestniczki Bogarodzicy”	106
Na służbę Najświętszej Pannie	111
Maryjna droga formacji	114
Środki nabożeństwa maryjnego	115
Bogarodzica Dziewica jako patronka wspólnoty narodowej i zakonnej	117
Być znakiem obecności Maryi	119
Założyciel służebniczek dla Bogarodzicy	120
Lilia między cierniami	121
Znaczenie duchowości maryjnej służebniczek Bogarodzicy	122
IV. MARIOLOGIA PRZEZ STULECIA ŚPIEWANA. OBRAZ MARYI I POBOŻNOŚĆ MARYJNA XIX W. W PIEŚNIACH KOŚCIELNYCH	125
Znaczenie dzieła ks. Michała Marcina Mioduszewskiego dla duchowości maryjnej	126
Tematyka maryjna w zbiorze ks. Mioduszewskiego	128
Tytuły maryjne w <i>Śpiewniku kościelnym</i>	130
Matka Boża	131
Zwiastowanie i Adwent ze Świętą Panną	133
Królowa i Pani	135

Śliczna i niepokalana Zwycięzicielka szatana	138
Współcierpiąca Matka Boleściwa	144
Matka Zmartwychwstałego	150
Zaśnięcie i wniebowzięcie Najświętszej Panny	151
Zabezpieczycielka zbawienia	152
Wianek Maryi Panny Różańcowej	153
Znaczenie dziedzictwa maryjnego w <i>Śpiewniku kościelnym</i>	155
V. NAJŚWIĘTZA PANNA RÓŻAŃCOWA DLA POLSKI. GIETRZ- WAŁD 1877	157
Czas i miejsce widzenia Maryi	158
Codzienna czujność serca: różaniec	163
Codzienna czujność serca i ciała: abstynencja	165
Po polsku mówi Matka Boża	167
VI. MISTRZYNI TWEJ DUSZY. NAUCZANIE O MATCE BOŻEJ W PI- ŚMIENNICTWIE BŁ. MARII ANGELI TRUSZKOWSKIEJ (1829- -1899), ZAŁOŻYCIELKI ZGROMADZENIA SIÓSTR ŚW. FELIKSA Z KANTALICJO	175
Nauczycielka na polskiej drodze maryjnej	177
Stan badań nad piśmiennictwem bł. Angeli Truszkowskiej	178
Miejsce tematyki mariologicznej i maryjnej w piśmiennictwie bł. Angeli	179
Nauka o Bogu w piśmiennictwie bł. Angeli Truszkowskiej	180
Tematyka maryjna w piśmiennictwie bł. Angeli	181
Tytuły Maryi w pismach bł. Angeli	183
Niepokalana Uczennica Chrystusa	184
Maryja jako Mistrzyni duszy	186
<i>Fiat</i> na życie całe	187
Serce Maryi	189
Oto Matka Twoja	191
Maryjna zgoda na cierpienie	193
Adoracja obecności Bożej w codzienności	195
Fundatorka: Matka Boża Częstochowska	197
Akty oddania Pannie w pełni oddanej	198
Cała Jezusowa – jak Maryja	200
Przewodniczka do Przewodniczki	202
Kwestia oryginalności maryjnego nauczania bł. Angeli Truszkowskiej	203
Znaczenie refleksji maryjnej bł. Angeli Truszkowskiej	213

VII. DUCHOWOŚĆ MARYI. FIAT I MAGNIFICAT JAKO DROGA I CEL W PIŚMIENNICTWIE M. ELIZY CEJZIK	215
Matka Eliza Cejzik jako nauczycielka duchowości maryjnej	216
Miejsce tematyki maryjnej w piśmiennictwie m. Elizy Cejzik	218
Obraz Boga w pismach m. Elizy	219
Tematyka maryjna w pismach m. Elizy	222
Tytuły Maryi w pismach m. Elizy	223
<i>Ecce ancilla Domini. Fiat mihi</i>	224
<i>Magnificat</i> jako wyraz duchowości Maryi	227
Duch Maryi: wdzięczność i uwielbienie <i>Magnificat</i>	229
<i>Magnificat</i> jako wsparcie w trudnych doświadczeniach	230
Oryginalność duchowości m. Elizy na polskiej drodze maryjnej	232
Znaczenie duchowości maryjnej m. Elizy Cejzik	235
VIII. NIEPOKALANOŚĆ JEJ I NASZA. IMMAKULISTYCZNE INSPIRACJE W NAUCZANIU KS. ZYGMUNTA GOLIANA (1824-1885)	237
Ksiądz Zygmunt Golian jako wybitny nauczyciel polskiej szkoły maryjnej ..	238
Kontekst nauczania maryjnego w piśmiennictwie ks. Zygmunta Goliana	241
Wezwania i tytuły maryjne w kazaniach ks. Goliana	244
Obiecana Boża Rodzicielka	246
Niepokalaność jako odbicie świętości Boga samego	249
Niepokalaność jako dar dla ludzi	252
Niepokalana jako Matka Kościoła	255
Pośredniczka łask	258
Znaczenie mariologii ks. Zygmunta Goliana	260
IX. POŚREDNICY DO POŚREDNICZKI. WŁADCZYNI KARMELU W NAUCZANIU ŚW. RAFAŁA JÓZEFA KALINOWSKIEGO	263
Nauczyciel na polskiej drodze maryjnej	264
Karmel Maryi Panny	271
Założycielka Zakonu naszego i Władczyni Karmelu	273
Klasztory karmelitańskie jako świeczniki Matki Bożej	276
Matka Zbawiciela	279
Formy czci: szkaplerz Najświętszej Panny Maryi z Góry Karmel	282
Pojednanie chrześcijan pod patronatem Królowej Karmelu	283
Oryginalność duchowości maryjnej św. Rafała	286
Znaczenie św. Rafała Kalinowskiego na polskiej drodze maryjnej	288

X. PORYWAJĄCY PRZYKŁAD MATKI JEZUSOWEJ. KAZANIA MARYJNE KS. JANA KURCZEWSKIEGO (1864-1916)	289
Ksiądz Jan Kurczewski jako nauczyciel polskiej szkoły maryjnej	290
Miejsce tematyki mariologicznej i maryjnej w piśmiennictwie ks. Jana Kurczewskiego	292
Nauka o Bogu w kazaniach ks. Kurczewskiego	293
Tematy maryjne w piśmiennictwie ks. Jana Kurczewskiego	294
Tytuły Maryi w pismach ks. Jana Kurczewskiego	296
Nauczanie o Maryi i duchowości maryjnej w piśmiennictwie ks. Kurczewskiego	298
Boża Rodzicielka Słowa Bożego	299
Niepokalana	304
Matka Miłosierdzia jako Pośredniczka łask	306
Cześć Maryi	308
Szkoła pobożności prawdziwej: różaniec	309
Wpływ nauczania o Maryi na miejsce kobiety w rodzinie	311
Oryginalność nauki o Maryi ks. Jana Kurczewskiego	313
XI. TRYUMF MARYI PRZYGOTOWAĆ W NARODZIE. ZNACZENIE KULTU KRÓLOWEJ KORONY POLSKIEJ DLA ODRODZENIA NARODU WG ŚW. ABP. JÓZEFA BILCZEWSKIEGO	315
Arcybiskup Józef Bilczewski jako nauczyciel polskiej szkoły maryjnej	317
Miejsce tematyki mariologicznej w piśmiennictwie abp. J. Bilczewskiego	320
Nauka o Bogu w kazaniach abp. J. Bilczewskiego	320
Tematyka maryjna w nauczaniu abp. J. Bilczewskiego	322
Tytuły maryjne w pismach abp. J. Bilczewskiego	323
Boża Rodzicielka i Naśladowczyni Syna	325
Niepokalana Pani Zwycięska	326
Królestwo Najświętszego Serca Jezusa i Królowej Korony Polskiej	328
Koronacja w kościele, narodzie i sercach	331
Znaczenie abp. Józefa Bilczewskiego dla polskiej szkoły maryjnej	332
ZAKOŃCZENIE	335
BIBLIOGRAFIA	349
SUMMARY	371

CONTENTS

LIST OF ABBREVIATIONS	17
INTRODUCTION	21
Justification for the subject	21
State of research on the 19 th century Mariological and Marian tradition in the Polish lands	24
Selection and characteristics of selected representatives of the Polish Marian Way of the 19 th century	30
Research objectives of the dissertation	35
Method and structure of dissertation	40
I. <i>MOTHER OF GOD AND FRIEND OF GOD. BIBLICAL-PATRISTIC IMAGE OF MARY IN THE TEACHING OF MOGILEV ARCHBISHOP IGNACY HOLOWINSKI (1807-1855)</i>	43
Prominent teacher of the Polish Marian School	45
The context of the Archbishop Ignacy Hołowiński's Marian teaching	48
Invocations and Marian titles in the writings of Archbishop Ignacy Hołowiński	50
God's Mother initiated in God's Affairs	52
God's Motherhood as a Gift to Mary	54
Gift for the spiritual daughter of Mary – The Church	55
Gift for each of the baptized	57
Immaculately conceived Friend of God	58
Undefiled as a gift to the Church	61
The Assumption Bride	62
Great sign and sweetest example	64
Flowers and fruits of the spirit for Mary being taken to Heaven	65
Star of the Sea	66
Strong Mediator and Defender	68
Teacher of true virtues	69
Marian formation practices	70
The significance of Archbishop Hołowiński's teaching on the Polish Marian Path	72
	11

CONTENTS

II. THE WHOLE LITURGICAL YEAR WITH MARY. MARIAN SPIRITUALITY ACCORDING TO FATHER PROKOP LESZCZYŃSKI OFMCAP (1812-1895)	75
Prominent teacher of the Polish Marian School	76
The place of studies on the Mother of God in the writings of Father Prokop Leszczyński	79
Marian writings of Father Prokop Leszczyński	80
Invocations and Marian titles in „Lives of the Saints” by Father Leszczyński .	83
Teaching about the Mother of God in the „Life of the Saints”	85
God’s Motherhood Confidentiality of Christ’s Mysteries	85
Undeclared greater than the angels	89
Propositions for Marian services in the „Lives of Saints”	92
Rosary as a knot bonding the Church	93
May services as a form of Marian retreat	96
The importance of the Marian teaching of Father Prokop	98
III. GOVERNORS AND SERVANTS OF THE GOD’S MOTHER. AT THE MARIAN SPIRITUALITY SCHOOL WITH BLESSED EDMUND BOJANOWSKI (1814-1871)	101
Blessed Edmund Bojanowski as a teacher on the Polish Marian Path	102
‘The Governors of the God’s Mother’	106
For the service of the Blessed Virgin	111
Marian path of formation	114
Means of Marian service	115
Virgin Mother of God as Patron Saint of the National and Religious Community	117
To be a sign of Mary’s presence	119
Founder of the Servants for the Mother of God	120
Lily between thorns	121
The significance of Marian spirituality of the Servants of the Mother of God ..	122
IV. MARIOLOGY SUNG FOR CENTURIES. THE IMAGE OF MARY AND MARIAN DEVOTION IN CHURCH SONGS OF THE 19TH CENTURY	125
The significance of the work of Father Michał Marcin Mioduszeński for Marian spirituality	126
Marian themes in the collection of Father Mioduszeński	128
Marian titles in the <i>Church songbook</i>	130

CONTENTS

Mother of God	131
Annunciation and Advent with the Holy Virgin	133
The Queen and The Lady	135
Lovely and Immaculate Winner of Satan	138
Co-suffering Mother of Sorrows	144
Mother of The Risen	150
Dormition and Assumption of the Blessed Virgin Mary	151
Security of salvation	152
The garland of Our Lady of the Rosary	153
The importance of Marian heritage in the Church songbook	155
V. THE BLESSED VIRGIN MARY OF THE ROSARY FOR POLAND. GIETRZAŁD 1877	157
The time and place of vision of Mary	158
Daily heart alertness: Rosary	163
Daily heart and body alertness: abstinence	165
In Polish speaks Our Lady	167
VI. MISTRESS OF YOUR SOUL. TEACHING ON OUR LADY IN THE WRITINGS OF BLESSED MARIA ANGELA TRUSZKOWSKA (1829-1899), THE FOUNDER OF THE CONGREGATION OF SAINT FELIX OF CANTALICE SISTERS	175
Teacher on the Polish Marian Path	177
The status of research on the writings of Blessed Angela Truszkowska	178
Place of Mariological and Marian themes in the writings of Blessed Angela ...	179
The teaching on God in the writings of Blessed Angela Truszkowska	180
Marian themes in the writings of Blessed Angela	181
The titles of Mary in the writings of Blessed Angela	183
Immaculate Disciple of Christ	184
Mary as the Mistress of the soul	186
Fiat for a lifetime	187
Mary's Heart	189
This is your mother	191
Marian Consent to Suffering	193
Adoration of God's presence in everyday life	195
The Founder: Our Lady of Czestochowa	197
Acts of commitment to the Lady Fully Committed	198

CONTENTS

All Jesus-like – as was Mary	200
Guide to the Guide	202
The significance of the Blessed Angela Truszkowska's Marian reflection	203
VII. MARY'S SPIRITUALITY. FIAT AND MAGNIFICAT AS A WAY AND PURPOSE IN THE WRITINGS OF MOTHER ELIZA CEJZIK	215
Mother Eliza Cejzik as a teacher of Marian spirituality	216
Place of Marian themes in the writings of Mother Eliza Cejzik	218
The image of God in the writings of Mother Eliza	219
Marian themes in the writings of Mother Eliza	222
Titles of Mary in the writings of Mother Eliza	223
<i>Ecce ancilla Domini. Fiat mihi</i>	224
<i>Magnificat</i> as an expression of Mary's spirituality	227
The Spirit of Mary: gratitude and worship <i>Magnificat</i>	229
<i>Magnificat</i> as a support for difficult experiences	230
Oryginalność duchowości m. Elizy na polskiej drodze maryjnej	232
The significance of Mother Eliza Cejzik's Marian spirituality	235
VIII. THE IMMACULATENESS OF HERS AND OURS. IMMACULATE INSPIRATIONS IN THE TEACHING OF FATHER ZYGMUNT GOLIAN (1824-1885)	237
Father Zygmunt Golian as a prominent teacher of the Polish Marian School	238
The context of Marian teaching in the writings of Father Zygmunt Golian ...	241
Invocations and Marian titles in Father Golian's sermons	244
The Promised Mother of God	246
Immaculateness as a reflection of the Holiness of God Himself	249
Immaculateness as a gift to people	252
Immaculate as Mother of the Church	255
Mediatrice of Graces	258
The significance of Father Zygmunt Golian's Mariology	260
IX. MEDIATORS TO THE MEDIATRIX. THE KARMELITE EMPEROR IN THE TEACHING OF ST. RAFAŁ JÓZEF KALINOWSKI .	263
Teacher on the Polish Marian Path	264
The Virgin Mary's Karmel	271
The Founder of Our Order and the Emperor of the Karmel	273
Candlesticks of Our Lady	276

CONTENTS

Mother of the Savior	279
Forms of worship of the Mother of God	282
Reconciliation of Christians	283
X. „A CAPTIVATING EXAMPLE OF THE MOTHER OF JESUS”. FATHER JAN KURCZEWSKI’S MARIAN SERMONS (1864-1916)	289
Father Jan Kurczewski as a teacher of the Polish Marian School	290
The place of Mariological and Marian themes in the writings of Father Jan Kurczewski	292
Teaching on God in the Father Kurczewski’s sermons	293
Marian themes in the writings of Father Jan Kurczewski	294
Titles of Mary in the writings of Father Jan Kurczewski	296
Teaching on Mary and Marian Spirituality in the writings of Father Kurczewski	298
Divine Parent of the Word of God	299
Immaculate	304
Mother of Mercy as Mediatrix of Graces	306
Glory to Mary	308
School of true devotion: Rosary	309
Influence of teaching about Mary on the place of women in the family	311
The originality of Father Jan Kurczewski’s teaching on Mary	313
XI. PREPARE THE TRIUMPH OF MARY IN THE NATION. THE IMPORTANCE OF THE QUEEN OF THE POLISH CROWN CULT FOR THE REBIRTH OF THE NATION ACCORDING TO ST. ARCHBISHOP JÓZEF BILCZEWSKI	315
Archbishop Józef Bilczewski as a teacher of the Polish Marian School	317
Place of Mariological themes in the writings of St. Archbishop J. Bilczewski	320
Teaching about God in the St. Archbishop J. Bilczewski’s sermons	320
Marian themes in Archbishop Józef Bilczewski’s teaching	322
Marian titles in Archbishop J. Bilczewski’s writings	323
God’s Parent and Follower of the Son	325
Immaculate Lady Victorious	326
The Kingdom of the Sacred Heart of Jesus and the Queen of the Polish Crown	328
Coronation in church, nation and hearts	331
The significance of St. Archbishop Józef Bilczewski for the Polish Marian School	332

CONTENTS

CONCLUSION	335
BIBLIOGRAPHY	349
SUMMARY	371